

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Герасименко В.Г.

“___” _____ 2018 р.

**ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

зі спеціальності «Туризм»

за темою:

«Перспективи розвитку гастрономічного туризму в Україні»

Виконавець

студентка Центру вечірньої форми
навчання

Мухтармалік Світлана Шафікулівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

к.е.н., викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Наймарк Катерина Артурівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

‘АНОТАЦІЯ

Мухтармалік С.Ш., «Перспективи розвитку гастрономічного туризму в Україні», випускна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «Туризм»

Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Випускна робота складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є процес розвитку гастрономічного туризму.

У роботі розглянуто історію виникнення та сучасний стан гастрономічного туризму у світі, досліджена класифікація гастрономічного туризму, розглянута типологія гастрономічних турів, визначено тенденції розвитку гастрономічного туризму на території України, наведено поточний стан розвитку гастрономічного туризму в Київській, Львівській та Одеській областях, розглянуто діяльність туристичної фірми «Дрім Тревел» на ринку гастрономічного туризму України та розглянута організація заходів щодо розвитку гастрономічного туризму в Україні.

Зроблена розробка гастрономічного туру як інструменту стратегії розвитку туристичного підприємства.

Ключові слова: туризм, гастрономічний туризм, гастрономічні тури, туристичний продукт.

ANNOTATION

Mukhtarmalik S., «Prospect of the gastronomic tourism development in Ukraine», thesis for obtaining the bachelor's degree in «Tourism»

Odessa National University of Economics
Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. Research object is gastronomic tourism.

The history of the emergence and the current state of gastronomic tourism in the world are considered, classification of gastronomic tourism is investigated, typology of gastronomic tours is reviewed, the tendencies of development of gastronomic tourism on the territory of Ukraine are determined, the current state of development of gastronomic tourism in Kyiv, Lviv and Odessa regions is presented, activity of the travel company "Dream Travel" in the market of gastronomic tourism of Ukraine is considered and the organization of measures for development of gastronomic tourism in Ukraine is considered.

The development of the gastronomic tour, as an instrument for the development strategy of the travel enterprise, has been made.

Key words: tourism, gastronomic tourism, gastronomic tours, tourist product

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ	6
1.1. Історія виникнення та сучасний стан гастрономічного туризму у світі... 6	
1.2 Класифікація гастрономічного туризму	11
1.3 Типологія гастрономічних турів	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ....	21
2.1. Тенденції розвитку гастрономічного туризму на території України	21
2.2. Поточний стан розвитку гастрономічного туризму в Київській, Львівській та Одеській областях	26
2.3. Діяльність туристичної фірми «Дрім Тревел» на ринку гастрономічного туризму України	35
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	39
3.1. Організація заходів щодо розвитку гастрономічного туризму в Україні..	39
3.2. Розробка гастрономічного туру як інструменту стратегії розвитку туристичного підприємства	48
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66
ДОДАТКИ.....	72

ВСТУП

Актуальність теми. Туризм - один із найважливіших елементів сучасного розвитку культури. Він стимулює до активного пошуку маловідомих граней національної, історичної, мистецької своєрідності культури, збагачуючи культурний потенціал в особистісному розвитку.

В Україні сьогодні є всі передумови для розвитку туристичної сфери. Зручне географічне розташування, сприятливий клімат, різноманітний рельєф, унікальне поєднання природно-рекреаційних ресурсів, культурно-історичної спадщини, розгалуження санаторно-курортної бази.

Одним із перспективних напрямів розвитку ринку туристичних послуг є гастрономічний туризм - спеціалізований вид туризму, пов'язаний з ознайомленням з історією, технологією та культурою споживання національних страв і продуктів, а також навчання і підвищення рівня професійних знань у сфері кулінарії.

Представники туристичних підприємств України відзначають, що гастрономічний туризм з кожним роком збільшує свою присутність на туристичному ринку, оскільки туристам стає все цікавіше пізнавати країну не тільки за допомогою різних видів турів, але і з позиції смаку, знайомства з національною кухнею. Експерти вважають, що гастрономічний туризм використовує лише 20% потенціалу і може легко подвоїти обороти в найближчому майбутньому.

Мета роботи полягає в дослідженні перспективи розвитку гастрономічного туризму в Україні.

Досягнення поставленої мети зумовило вирішення наступних **завдань**:

- розглянути історію виникнення та сучасний стан гастрономічного туризму у світі;
- дослідити класифікацію гастрономічного туризму;
- розглянути типологію гастрономічних турів;

- визначити тенденції розвитку гастрономічного туризму на території України;
- дослідити поточний стан розвитку гастрономічного туризму в Київській, Львівській та Одеській областях;
- розглянути діяльність туристичної фірми «Дрім Тревел» на ринку гастрономічного туризму України
- розглянути організацію заходів щодо розвитку гастрономічного туризму в Україні;
- дослідити розробку гастрономічного туру як інструменту стратегії розвитку туристичного підприємства.

Об'єктом дослідження є процес розвитку гастрономічного туризму.

Предметом дослідження є сукупність теоретично-методологічних аспектів розвитку гастрономічного туризму в Україні.

Методи дослідження. У дослідженні використано статистичні та графічні методи, методи порівняльного аналізу та узагальнення даних, методи теоретичного узагальнення, системного аналізу, аналізу й синтезу, структурно-функціональний метод.

Інформаційну базу склали наукові публікації та монографічні видання вітчизняних та зарубіжних учених, нормативно-правові акти України, матеріали наукових конференцій, Інтернет-ресурси, інформація Всесвітньої туристичної організації, відомості провідних систем бронювання готельних послуг, портал конференц-сервісу України, дані офіційного сайту туристичного підприємства «Дрім Тревел».

Участь у конференціях і публікаціях. Окремі результати дослідження представлялися на науково-практичній конференції студентів ФМЕ ОНЕУ «Розвиток сталого туризму: виклики і можливості для туристичного та готельно-ресторанного бізнесу», а також опубліковані у вигляді тез «Хрестові походи і їх значення для розвитку подорожей» [487] в збірнику наукових праць, виданих за підсумками проведення даної конференції (2017 р.).

ВИСНОВКИ

Гастрономічний туризм має специфічні риси, а саме: умови для розвитку гастрономічного туризму, які мають абсолютно всі країни, що є унікальною відмінною рисою даного виду туризму; не носить характер сезонного відпочинку, для будь-якого часу року можна підібрати відповідний тур; тою чи іншою мірою є складовим елементом всіх турів. Але на відміну від інших видів туризму ознайомлення з національною кухнею стає головним мотивом, метою та елементом кулінарної подорожі; просування місцевих господарств і виробників продовольчих товарів - невід'ємна складова будь-якого кулінарного туру.

Гастрономічний туризм надає змогу не тільки ознайомитися з кулінарними традиціями певної країни, з укладами матеріальної культури народу, елементами його фольклору і традиційними способами виробництва продуктів харчування, а й доторкнутися до її історичного минулого.

Стратегічна мета розвитку туризму в Україні полягає у створенні продукту, конкурентоспроможного на світовому ринку, здатного максимально задовольнити туристські потреби населення країни, забезпечити на цій основі комплексний розвиток територій та їх соціально-економічних інтересів при збереженні економічної рівноваги та історико-культурної спадщини. Перспективним і одним із самих динамічно розвинених сегментів як туристичного, так і ресторанного видів у сучасних умовах можна назвати «гастрономічний туризм». Цей новий вид туризму має безмежні перспективи розвитку, а організація «гастрономічних турів» сприяє відродженню національних кулінарних традицій.

Представники туристичних підприємств України відзначають, що гастрономічний туризм з кожним роком збільшує свою присутність на туристичному ринку, оскільки туристам стає все цікавіше пізнавати країну не тільки за допомогою різних видів турів, але і з позиції смаку, знайомства з національною кухнею.

Україна, маючи глибокі культурні традиції, зокрема у харчуванні, може запропонувати численні цікаві гастрономічні тури як для закордонних, так і вітчизняних громадян.

Отже, Україна має всі можливості для розвитку гастрономічного туризму та туризму в цілому, але подальший розвиток туристичного ринку країни гальмується через низький рівень розвитку туристично-рекреаційної інфраструктури, невідповідність засобів розміщення світовим стандартам, незадовільний стан доріг, незадовільний стан пам'яток історично-архітектурної спадщини, що не підлягають використанню для туристичних потреб; незабезпечення професійними кадрами в галузі туризму і рекреації, недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази в галузі туризму тощо.

Таким чином, доведено, що внутрішній гастрономічний туризм – це перспективний напрям, який потребує розвитку, що значну роль у розвитку кулінарного туризму відіграють гастрономічні свята і винні фестивалі.

Місією туристичного підприємства «Дрім Тревел» є надання туристичних послуг та організація внутрішнього туризму та туристичних подорожей за межі України.

В цілому зважаючи на існуючий розвиток ринку і рівня конкуренції на ньому, а також зважаючи на можливі загрози для туристичного підприємства ТОВ «Дрім Тревел» досить важливим питання розробки інноваційного туристичного продукту гастрономічного туру «Гастрономічний фестиваль», що допоможе компанії реалізувати свої конкурентні переваги і створити більш стабільну позицію на ринку.

Стратегія ТОВ «Дрім Тревел» в Україні - бути провідною і прибутковою компанією на українському ринку, пропонувати туристам різні, у тому числі унікальні, варіанти відпочинку за кордоном. ТОВ «Дрім Тревел» також ставила своєю метою завжди мати гнучкий підхід до бізнесу, щоб задовольняти мінливі потреби і переваги клієнтів.

Можна говорити про різні методи забезпечення підвищення функціонування туристичної діяльності, проте одним із найефективніших потрібно назвати позиціонування. Адже від того, як ТОВ «Дрім Тревел» позиціонує себе на ринку, залежить і її успіх.

Досліджуване підприємство ТОВ «Дрім Тревел» здійснює активну комунікаційну політику в ринковому середовищі спрямовану на інформування, переконання та нагадування споживачам про свої послуги, стимулювання їх збуту і створення позитивного іміджу підприємства в очах громадськості.

Із розвитком технологій усе більше компаній мають можливість обирати серед великої кількості маркетингових інструментів ті, які б задовольняли їх найкращим чином. Керівництво туристичного підприємства ТОВ «Дрім Тревел», зокрема у часи економічної кризи, змушене зменшувати бюджети на маркетинг. Однак, спираючись на можливості Internet-маркетингу, обмеження у коштах має й позитивні сторони: спеціалісти у сфері маркетингу починають активний пошук або створення маловитратних методів просування, ідеї з просування стають більш оригінальними, залучення клієнтів відбувається за допомогою несподіваних креативних рішень, за рахунок чого комунікаційна ефективність поступово зростає.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України "Про туризм": / Верховна Рада України. — К.: Парламентське видавництво, 2005. — 34 с.
2. Агафонова Л. Г., Агафонова О. Є. Туризм, готельний та ресторанный бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання. — К.: Знання України, 2014. — 352 с.
3. Бастракова Н. Український туристичний бізнес: сучасний стан, проблеми та перспективи // Молода економіка.- 2015.- № 1.- С.4-8.
4. Басюк Д. І. Інноваційний розвиток гастрономічного туризму в Україні / Д. І. Басюк // Наук. пр. НУХТ. - 2016. - № 45. - С. 128-132. 155.
5. Безносок В.Д. Туризм і його місце в соціально-економічному розвитку України // Регіональна економіка (укр.).- 2017.- № 1.- С.232-236.
6. Бусигин А. П. Как организовать кулинарный туризм? /А.П Бусигин // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2016. – № 2. – С. 74 – 76.
7. Вертайм К. Цифровой маркетинг. Как увеличить продажи с помощью социальных сетей, блогов, вики-ресурсов, мобильных телефонов и других современных технологий (Digi Marketing: The Essential Guide to New media & Digital Marketing) / К. Вертайм, Я. Фенвик. – М. : Издательство Альпина Паблишер, Юрайт, 2015. – 384 с.
8. Виноградська А.М. Розвиток українського туристичного бізнесу // Економіка. Фінанси. Право (укр.).- 2015.- № 5.- С.13-18.
9. Вишневецька Г.Г. Потенціал кулінарних турів у контексті спеціалізованого туризму. // Географія та туризм. — Вип. 14. — 2017. — С. 100—115.

10. Всеукраїнський портал «Всі грані суспільства» (статистична інформація щодо діяльності туристських підприємств в Україні та світі) // www.intersocium.com.
11. Головні пункти гастрономічної подорожі в Україні / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ipro.kiev.ua/content/golovnipunktigastronomichnoyipodorozhivukrayini>
12. Горішевський П. А., Красій Р. П.. Організація роботи туристичної фірми. — Івано-Франківськ, 2013. — 392 с.
13. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
14. Жученко В.Г. Розвиток туристсько-рекреаційної діяльності на Україні: передумова та перспективи // Регіональні перспективи (укр.).- 2015.- № 1.- С.83-84.
15. Зінов'єв Ф. В. Інноваційні підходи до розвитку туристичної галузі України / Ф. В. Зінов'єв, О. В. Бартошук // Інноваційна економіка – 2016 - №4 (30) – С. 161-164.
16. Ильина Е.Н. Туроперейтинг: организация деятельности. – М.: Финансы и статистика, 2013. – 256 с.
17. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні - Чернівці: Книги-XXI, 2013. - 300 с.
18. Кіптенко В.К. Менеджмент туризму: Підручник / В. К. Кіптенко. – К.: Знання, 2014. – 502 с.
19. Кляп М. П., Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму / М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор– К.: Вища освіта ХХІ століття. – 2015. – 334 с.

- 20.Кожухівська Р.Б. Туризм в Україні: стан, фактори та перспектива розвитку /Р.Б. Кожухівська // Вісник Донецького національного університету, сер. Економіка і право. – 2013. –Вип.1. – С. 84–86.
- 21.Корнілова Н.В. Сучасний стан розвитку внутрішнього туроперейтингу в Україні // Географія та туризм: Наук. зб. – К.: Альтерпрес, 2016. – Вип. 17. – С. 69-75.
- 22.Костюк О.М. Туризм і його розвиток в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://tourismbook.com/books/book-34/>. 6. Балабанов І.Т. Курс інноваційного менеджменту: підручник. – К., 2013. –301 с.
- 23.Кукліна Т. С. Гастрономічний туризм на туристичному ринку України / Т.С. Кукліна // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/tourism-and-recreation-113/>.
- 24.Кулинарний туризм становиться популярне во всем мире [Електронний ресурс] – Режим доступа: <http://www.tourism-review.ru/culinary-tourism-growing-rapidly-around-the-world-news3184>
- 25.Литовченко І.Л. Internet-маркетинг : навч. посіб. / І.Л. Литовченко, Л.В. Пилипчук. – К. : Центр навчальної літератури, 2014. – 182 с
- 26.Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). – 3-є вид.,перероб. та доп. – К.: Альтерпрес, 2014. – 436с.
- 27.Мазур Ф.Ф. Соціально-економічні умови розвитку рекреаційної індустрії: навч. посіб. / Ф.Ф. Мазур. – Київ:Центр навчальної літератури, 2014. – 96с.
- 28.Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич. – К. : Знання, 2012. – 661 с.
- 29.Мальська М.П. Основи туристичного бізнесу: навчальний посібник / М.П. Мальська , В.В. Худо, В.І. Цибух. - К.: Центр навчальної літератури, 2014. - 272

30. Мельниченко С. В., Ведмідь Н. І. Менеджмент підприємства туристичної індустрії.— К.: КНТЕУ, 2016. — 217 с.
31. Менеджмент туристичної індустрії /Школа І.М., Ореховська Т.М., Козьменко І.Д. та ін. – Чернівці: Книги-XXI, 2012. – 596 с.
32. Михайліченко Г. І. Практика організації туристичних подорожей. — К.: КНТЕУ, 2013. — 155 с.
33. Михайліченко, Г.І. Основи туризмознавства: опорний конспект лекцій [Текст] / Г.І. Михайліченко. – К.: КНТЕУ, 2013. – 99 с.
34. Міжнародний туристичний портал TripAdvisor. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.tripadvisor.com>.
35. Мунін Г.Б., Чабан Р. Аналіз стану і перспективи розвитку туризму та готельного бізнесу в Україні // Формування ринкових відносин в Україні (укр.).- 2015.- № 5.- С.60-65.
36. Офіційний сайт Be inside [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://beinside.ua/program/be-enriched>.
37. Офіційний сайт Travel to Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://travel-to-ukraine.info/en>.
38. Офіційний сайт Асоціації Лідерів Турбізнесу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.altu.com.ua/News/>.
39. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: comm@UNWTO.org.
40. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія / В. Г. Герасименко, Г. К. Бедрядина, С. С. Галасюк і др. / Под. ред. проф. В. Г. Герасименко. - Одеса: ОНЕУ, 2016. - 262 с.

- 41.Офіційний сайт Світової організації туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mkt.unwto.org/en/barometer>.
- 42.Панкова Є. В. Туристичне краєзнавство. — К.: Альтерпрес, 2013. — 104 с.
- 43.Петранівський В.Л., Лисик А.С. Етнокультурний і етнофестивальний туризм: теорія і практика / В.Л. Петранівський, А.С.Лисик // Розвиток етнотуризму: проблеми та перспективи: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених (Львів, 2-3 березня 2011 р.) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Львівський інститут економіки і туризму. – Львів: ЛІЕТ, 2011. – С.28–41.
- 44.Расулова А.М. Потенціал ресторанного бізнесу у розвитку гастрономічного туризму України / А. М. Расулова // Економіка та держава – 2015. – № 5. – С. 78 – 83.
- 45.Росоха Р.В. Світовий досвід організації рекреаційно-туристичної діяльності // Регіональна економіка.- 2015.- № 3.- С.191-197.
- 46.Ринки туристичних послуг: стан і тенденції розвитку : монографія / за заг. ред. професора В.Г.Герасименко. – Одеса : Астропринт, 2013.
- 47.Саламатіна С. Є. Стан та перспективи розвитку гастрономічного туризму на півдні Одещини / Саламатіна С.Є. // Наук. пр. ОНАХТ – 2014. –№ 46. – С. 325–329.
- 48.Смаль І. В. Основи географії рекреації і туризму. — Ніжин: Видавництво НДПУ ім. Миколи Гоголя, 2014. — 264 с.
- 49.Соловійов Д.І. Аналіз тенденцій розвитку туристичної сфери України та науково-методичні напрями вдосконалення її державного регулювання / Д.І. Соловійов // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2017 – №1, (9) – С. 70–73.

50. Стан та перспективи розвитку туризму в Україні. Щоріч. доп. (2015 р.)
/Авт. кол.: Цибух В.І., Матвієнко А.Т., Самарцев Є.В. та ін. — К.: ДП Нац.
турист. організація, 2015. — 182 с.
51. Старовойтенко О. Принципи систематизації видів туризму // Економіка
України. – 2014. – № 5. – С. 48-53.